

Merle Palmiste: «Palmiste, ära vingu - sa oled õnnelik inimene!»

Merle Palmistest (48) rääkides, kirjutades või Merle salakoodi muukides kasutatakse epiteete diivalik, särav, glamurne, elegantne, naiselik, imeilus, võluv, moekas, silmapaistev... Jah, kõik omadused peavad paika! Lisan veel mõne: vaimukas, intelligentne, salapärane, töökas, diplomaatlik, lihtne.

Ah jaa - kindlasti ka positiivne. Sellise inimesega nagu Merle tahetakse koos olla. Aga paraku on Merle aeg piiratud. Mina ei tea rohkem ühtegi mis tahes vanuses naisnäitlejat, kes on korraga seotud kuue teatriga. Et pilt selge oleks, loen kõik üles: koduteater Eesti Draamateater; VAT Teatri repertuaaris on Merlel kaks lavastust - «Alias» ja «Pariisitar»; «Savoy ball» Estonias; «Mamma Mia» Vanemuises; «Krdi loll lind» Ugalas ja «Maria Callase meistriclass» Komöödiateatris.

Selline hõivatus teeb kadedaks! Merle leiab siiski paar tunnikest üheks pühapäevaseks lõunasöögiks koos minuga.

Esimene oluline detail: selle päeva hommikul on ta jõudnud juba oma kodu aknad puhtaks pesta ja oma maailmapildi selgeks lüüa, nagu ta ütleb.

Teine oluline detail: see pühapäevaõhtu on Merlel vaba. Enne etendust ei söö ta mitte kunagi korralikku praadi, näksib ainult midagi. «Ükskord enne «Kured läinud, kurjad ilmad» etendust mõtlesin, et mis seal ikka, söön kõhu täis. Seal ju seisime ja rääkisime monolooge, polnud füüsilist rabelemist. Etenduse ajal ainult seisin ja seedisin, aju üldse ei töötanud. Pärast seda ma enam niisugust viga pole teinud,» ütleb Merle. Siinkohal tuletan endale ja lugejale meelde, et «Kured ...» tuli lavale 1997. aastal ehk 22 aastat tagasi.

Püstijalateatri asemel meistriclass

Tööpuudust pole näitlejanna Palmiste kunagi tundnud. Teda on alati kõikjale kutsutud ja rolle pakutud. Vähe sellest, selle kuuenda, Komöödiateatri repertuaaris oleva töö lõi ta endale ise - ühe maailma võimsama ooperilaulja Maria Callase rollist oli ta unistanud.

Esiialgu olid Komöödiateatriga hoopis teised plaanid, tulema pidi püstijalaetendus, Palmiste monolavastus. Kui Merle aga lavastaja Andrus Vaarikuga kokku sai, keeras ta jutu hoopis näidendile «Maria Callase meistriclass».

«Teeme ära!» olla lausunud Vaarik - vana teatrichunt, küll tema juba asja tunneb!

Ka Palmiste kasutab väljendit «Teeme ära!», kui asi teda huvitab. Ja kui ta kord juba nii ütleb, siis pole enam mingit kahtlust, et ettevõtmine saab teoks.

«Ühel hetkel jätan kõik muu kõrvale, võtan näidendi ette ja keskendun tekstile,» selgitab Merle. «Selle töö puhul lugesin väga palju elulooraamatuid, Callasest on neid ju mitu. Ja ta elulugu on neis nii erinev, isegi faktid erinevad. Kas ta tegi abordi või kukkus laps ära? Üks varasem abikaasa väitis, et Callasel algas menopaus nii vara, et ta ei saanudki lapsi.»

Tiiu

01.11.2019 00:00

Anne Veesaar

46000

22,23,24,25,26,27,28,;

Operett

Faktid jäid Merle alateadvusse ning loetud taustast ja näidendi tekstist tekkis sümbioos. «Minu Callas,» nagu ütleb Merle.

Kasuks tuli ka see, et samal ajal linastus kinodes dokumentaalfilm Maria Callasest. Publiku huvi oli tekkinud juba ammu enne esietendust.

Vaarik huikas saalist vastu

Kuna tegemist on erateatriga, siis tuli prooviaegu sobitada selle järgi, kuidas Merle, tema partnerid ja lavastaja Vaarik hõivatud olid. See oli üks igavene skeemitamine. Aeg-ajalt juhtus, et teiste rollide täitjad olid kas oma tööga seotud või reisil, aga suure tekstimahu puhul vajab näitleja läbimängu veel ja veel... Peaosatäitja meenutab naerdes, et esietenduse lähenedes mängis talle vahel kõiki lauljaid vastu Andrus. Nii nende eraprojektidega on, proovid pole alati traditsiooniliselt üheteistkümnest kolmeni.

Küll aga on Merlel draamateatris proovid sel traditsioonilisel ajal.

Callase läbimäng pärast seda oli suur enese kokkuvõtmine. «Kui sa küsid, mida ma eelmisel aastal jõuluõhtul tegin ja kuidas uut aastat vastu võtsin, siis - ma ei mäleta mitte midagi. Mul ei olnud mitte mingeid jõule ega vana-aastaõhtut, mul oli Callas.»

Lõpuks õnnestus etendus ikkagi välja tuua. Ja siis oli Merlel märkmikus terve kuu jooksul vaba üksainus päev. «Sa lihtsalt võtad ennast kokku ja keskendud nagu tippsportlane,» tõdeb ta. «Aga tegime ära!»

Mis sul draamateatris käsil on? «Veebruaris esietendub «Suur Siberimaa», praegu «Armastus Krimmis», «Tunnike rahu» ja ... «Eesti matus».»

Hakkame naerma. Andrus Kivirähki komöödiat etendatakse ühtejutti juba 2002. aastast!

Ühel päeval tulnud neil draamateatris jutuks, et noor näitleja Christopher Rajaveer oli umbes kuuendas klassis, kui ta «Eesti matust» vaatamas käis. «Christopher poleks elus arvanud, et ühel päeval teeb ta sellessamas lavastuses ise kaasa. See on nagu «Õnne 13,» vihjab Merle mulle.

Pole midagi seletada, mõlemad on fenomenid. «Kui teatriuurijad saja aasta pärast kokku saavad, siis nad arutavad, milles see nähtus seisnes.»

Kaotsiläinud restoranijuhataja

Merle arvab, et pole häid ega halbu rolle. Tähtis on, kas suudad osa endale huvitavaks mõelda.

Mis puutub kõrgelt pärjatud seriaali «Litsid», siis Merle ja kogu nende trupp teeks seda edasi. Kui vaid leiduks telekanal, kes oleks huvitatud! «Järgnevasse stsenaariumi on väga huvitavaid ajaloofakte sisse kirjutatud,» teavitab ta. «Näiteks näitleja Gerda Murre arreteerimine Estonia teatris 31. detsembril 1940 ja tema Siberisse saatmine.

Merlel on ka kapitais kostüüme oma osatäitja proua Kuke jaoks: «Olen Ameerikast ja igalt poolt neid vintage-riideid tellinud. Enamik riideid proua Kuke seljas olidki minu omad.»

Kui nüüd Merle Palmiste näitlejatee algusesse pöörduda, siis saan teada, et ta pole kunagi üheski näiteringis käinud. Oli vaid meeletu tahtmine teatrikooli pääseda, see varjutas kõik hirmud ja kahtlused.

Äsja oli lõpetanud 13. lend, kes oli saanud kuulsaks oma diplomilavastustega «Sorry, me oleme tulekul», «Oklahoma» ja «Tõrkosa taltsutus», nende eeskuju motiveeris. Lavaka sisseastumiskatsete ajal pingestus olukord päevade-tundidega, väljalangenute hulk aina kasvas. Kui katsed r oleksid ebaõnnestunud, oleks Merle hakanud õppima saksa filoloogiat või toiduainete C v tehnoloogiat ja temast oleks saanud restoranijuhataja.

Ent Merle jäi sõelale ja pääses 15. lennu tudengite nimekirja. Tema kaaslasteks said Tarvo Krail, Marika Korolev, Andres Raag, Gert Raudsep, Piret Rauk, Jaanus Rohumaa, Üllar Saaremäe, Garmen Tabor, Ingomar Vihmar, Ivo Uukkivi ja teised.

Ärajäänud matused ja jõulupeod

Kas sinu elu on praegu ainult teater?

«Praegu on teater. Praegu pole mul isiklikke kohustusi.»

Merle tütar Elisabeth Berthel (23) lõpetas õpingud Pariisis ja jätkab neid Londonis. Käib seal tööl ja praktikal, valmistub magistrikraadi saamiseks. «Kõige suurem rõõm on mul selle üle, et tal on hea stressitaluvus,» rõõmustab ema Merle. «Sellises suures linnas hakkama saamine on omaette maailm.»

Kas tütre vahel emmeigatsus ka peale tuleb?

«Eks ikka, aga tänapäevased suhtlemisvahendid aitavad seda leevendada. Ja lennukid ju lendavad. Ei pea enam kaks kuud kirja ootama.»

Teatritegijatelt küsitakse ikka, kumb on tähtsam, kas teater või pere.

«Minu meelest ei saa küsimust nii seada. Kui mu pere ei saa aru, et nemad on aeg-ajalt, ma rõhutan, aeg-ajalt teisel kohal... Kui ma ütlesin, et pere on kogu aeg sada protsenti mulle kõige tähtsam, siis ma valetaksin. Lähedastel on raske, aga kui nad sellest aru saavad, siis on tipp-topp.»

Klassikaline näide on, et näitleja ei saa minna sugulase sünnipäevale või isegi matusele ega oma lapse jõulupeole.

Kuidas nii! hüüataks inimene väljastpoolt teatrit.

«Ühel aastal detsembrikuus oli mul kaks lastetükki päeval ja õhtul veel etendus täiskasvanutele. Aga lapsel oli lasteaias jõulupidu, kus ta ka ise esines. Ja ma ei saanud minna! Põdesin nii õudselt, et enne lavale minekut pühkisin garderoobis pisaraid. Sellest lõi mul lasteetenduste vastu mingi bloki ette, ei tahtnud enam ühtki näha ka.»

Tegelikult polnud asi lasteetendustes, vaid Merle traumas. «Kui sellest hiljem tütreaga rääkisin, siis tema ei mäletanud midagi kurba. Tema võttis seda loomulikult, et ema oli tööl. Mõne aja pärast mängisin jälle lastetükis.»

Ajale, kui pere jaoks pole mahti, võib järgneda selline, kui oled kodus ja istud lähedastel seljas, teab Merle. «Et kuidas sul täna läks ja tule nüüd sööma. Teine äärmus on see, et söödad kodused kotlettidega haigeks, muigab ta. «Siis nad küsivad, kas ma teatrisse ei hakka juba minema.» Merlel praegu isiklikke kohustusi pole, nii naudib ta seda, et tal on palju oma aega. «Aeg-ajalt ongi vaja üksi olla, keskenduda. Ärge segage mind, see läheb üle!»

Unistuste vorstivõileib

Merlele meeldib pesu triikida. Voodipesu. Nii mõnus on minna õhtul lõhnavate triigitud linade vahele. Perenaine Palmiste ei tea isegi, kas ta teeb hästi süüa, aga seda teab ta küll, et toorainega koonerdada ei tohi. «Värske Eesti porgand, hernes ja või,» loetleb ta. «Või ja vahukoor on need, mis toidule õige maitse annavad. Igale poole topin koriandrit.» Kui on kiire aeg, siis meeldib talle valmistada toite, mis saavad kähku valmis. «Mis ma neid porgandeid ikka nii kaua kupatan, las krõmpsuvad. Mulle maitseb bataat - ostan seda ökopoest ja praen natuke selitatud võiga, lisan seemneid ja Maroko punase lääitse hummust. Segan kõik läbi ja maitsev toit on viie minutiga valmis.» Merlele meeldib kohutavalt vürtsikas toit. Aga kui ta oli Indias, nägi ta ühel ööl unes ... vorstivõileiba. «Must leib, paks kiht võid ja latakas keeduvorsti peal. Ärkasin üles ja limpsasin keelt nagu koer. Olin Indias kõigest kaks nädalat, aga sain aru, et olen eestlane mis eestlane.» Merle isapoole suguvõsa on Hiiumaalt, kus ta veetis oma lapsepõlvesuved. Seal kasvas ta aiasaadusi, rohis neid ja hoidistas. Sellest on tal aga villand. «Ma tahan Moskvasse, mitte vaadata, kuidas till kasvab!» parafraseerib ta Tšehhovi näidendit «Kolm õde». Ei mingit aiandust!

Tädi Bertalt Buenos Airesest

Muude hobidega peale kodutööde tegeleb Palmiste siis, kui on mahti. Näiteks reisib. Koos sõprade, sõbrannade, koguni eksmeestega. Kõik variandid on laual!

Kui kaaslased plaanivad reisi, mis Merlele etenduste-proovide tõttu parajasti ei sobi, lohutab ta end sedasi: «Pole midagi, Palmiste, ega see Tai või India kuhugi kao, enne kaon mina maa pealt.»

Palmistele meeldib reisidest ka lihtsalt unistada. Ta unistab Jaapanist, loeb sellest raamatuid: «Mitte nii, et ah, millal mina sinna saan. Saan!» Argentina on ka koht, millest tasub unistada. Kunagi elas tal Argentinas üks sugulane, tädi Berta. Kord Nõukogude ajal, kui ilm oli hall ja ta tuli koolist, läks ta postkastist isa spordilehte ära võtma. Peale ajalehe leidis ta postkastist kirja. «Tädi Bertalt Buenos Airesest, värvilised margid peal. See oli suur sündmus.»

1. novembril saab Merle 49aastaseks. Midagi pole parata, pool elu hakkab läbi saama?

«Jah, ma olen viimasel aja mõelnud, et kui 50 ette lööb, siis on nagu teatris, et esimene vaatus on läbi saanud.»

Oli see ka hea vaatus? «Kui olin 23aastane, käisin Soomes filmivõtetel, seetõttu sõitsin laevaga edasi-tagasi.

28. septembri hommikul 1994. aastal sõitsinn Tallinna poole.

Laevarestoranis nägin, kuidas taldrikud lendasid - üks virn teise järel. Kogu aeg kostus valjuhääldist, et meeskonnaliige see ja see, teile on kõne. Tormi tõttu ei antud meile randumisluba. Alles siis hakkas kohale jõudma, et oleksin võinud sama hästi Estonia pardal olla.»

Sellest on nüüd 25 aastat möödas. «Mida kõike ma olen nende aastatega kogunud, mis sel juhul oleks jäänud olemata,» teatab Merle. «Palmiste, ära vingu, sa oled õnnelik inimene!»

Seega võib esimest vaatust kordaläinuks pidada?

«Esimene vaatus oli tipp-topp. Pinge on aina kasvanud ega ole ära vajunud.»

Meie pühapäevane lõuna hakkab varaseks õhtusöögiks üle minema. Teen katse teemat väga isiklikule rajale juhtida ja küsin: mis nüüd edasi? Kas teises vaatuses võiksid armuda, et oleks kellegagi ka dialoogi pidada?

«Armuda on tore. Eesti mees on ka tore,» laveerib diplomaadikalduvustega Palmiste osavalt.

Aga need eelmised mehed? «Mis sest enam rääkida, nee lahkuminekul olid ammu ja vanu asju ei tasu päevavalgele kiskuda! Võib-olla kunagi kirjutan mälestusteraamatu ja seal lahkan neid m ehi...»

Aga südames? «Teater!» teatab ta kindlameelselt. «Praegu on nii.

SEE VÕI TOO?

Tulevane vanaema kuubis

Kas pühapäevane pikk uinak või kiire hommikuvõimlemine?

Pikk uinak.

Laupäev tütrega või nädalavahetus iseendale?

Praegu nädalavahetus iseendale. Kui aga sõbranna kassi hoidsin, sain aru, et minust tuleks vanaema kuubis.

Ma hoidsin kassi, aga käitusin nagu vanaema. Olin ainult kassi päralt, rääkisime juttu ja tegime kõike koos. Otsin talle mänguasju, ta küll eriti ei mänginud nendega. Oma asju tegin siis, kui kass magas. Ei, ma ei tule kuskile, mul on Sebastian!

Kas juubel pika laua ja ohtrate külalistega või väike tähistamine pere seltsis?

Juubel pika laua taga.

Vein või konjak?

Vein.

Liha või kala?

Kui pean valima, siis liha.

Kas heegeldamine või kudumine?

Olen kirglikult mõlemat teinud, aga praegu ei tee kumbagi.

Villane kampsun või Chaneli kostüüm?

See on sama hea küsimus, et kas kitsefarm või Eesti Draamateater. Mitte et kitsefarm kehvem oleks.

Meigiga või ilma?

Meigiga, no teeb ilusamaks.

Ooper või seebiooper?

Ooper.

ETV või Kanal 2?

ETV.

Pagulastega või ilma?

Ilma.

Stockmann või säästupakkumised?

Stockmann.

Arvo Pärt või Tanel Padar?

Arvo Pärt.

O Pooleaastase Merle esimene suvi Hiiumaal, pildil on ta isa süles. O Väheke vanemana koos emaga. O Üks väheseid pilte lasteaiast, sest Merle oli laps, kes jäi sinna minnes kohe haigeks. QGQQ Noorena proovis Merle erinevaid soenguid ja meike, et siis koos klassiõdedega Viru tänava fotostuudiosse minna ja lasta end pildistada.

"Sa lihtsalt võtad ennast kokku ja keskendud nagu tippsportlane."

"Kui nüüd Merle Palmiste näitlejatee algusesse pöörduda, siis saan teada, et ta pole kunagi üheski näiteringis käinud."

"M a tahan Moskvasse, m itte vaadata, kuidas till kasvab!"

"Teine äärmus on see, et söödad kodused kotlettidega haigeks."

"Lahkumineku olid ammu ja vanu asju ei tasu päevavalgele kiskuda!"

STIIL: AITA KIVI JUMESTUS: GETHE ROHUMÄGI RIIDED: ALDO JÄRVSOO, TANEL VEENRE, KETLIN BACHMANN JA ERAKOGU EHTED: AUA KIVI JA ERAKOGU VÖÖ: MANGO KINGAD: ZARAFOTOD: TERJE UGANDI JA ERAKOGU

Lavakooli 15. lend mängib «Keiser Nerot», Merle on esireas keskel. Merle ja Piret Rauk (seljaga) kooli ajal erialatunnis. Merle esimene roll draamateatris oli Juta «Tabamata imes» 1992. aastal. Fotol koos Ester Pajusooga.

Anne Veesaar portreeterib

